

Наталія І. Гарапко
**МЕТОДИЧНІ ЗАСАДИ ОРГАНІЗАЦІЇ БУХГАЛТЕРСЬКОГО
ОБЛІКУ В ПРОСТОМУ ТОВАРИСТВІ**

У статті розглянуто процедуру організації бухгалтерського обліку простого товариства, визначено його предмети та об'єкти, враховуючи особливості здійснення спільної діяльності. Також розроблено допустимі варіанти форм ведення бухгалтерського обліку. Надано рекомендації щодо організації документообороту та доведено необхідність облікової політики в простому товаристві.

Ключові слова: спільна діяльність; просте товариство; організація обліку; ведення обліку; облікова політика.

Рис. 2. Літ. 12.

Наталья И. Гарапко
**МЕТОДИЧЕСКИЕ ОСНОВЫ ОРГАНИЗАЦИИ БУХГАЛТЕРСКОГО
УЧЕТА В ПРОСТОМ ТОВАРИЩЕСТВЕ**

В статье рассмотрена процедура организации бухгалтерского учета простого товарищества, определены его предметы и объекты, учитываемые особенности осуществления совместной деятельности. Также разработаны допустимые варианты форм ведения бухгалтерского учета. Даны рекомендации по организации документооборота и доказана необходимость учетной политики в простом товариществе.

Ключевые слова: совместная деятельность; простое товарищество; организация учета; ведение учета; учетная политика.

Natalia I. Garapko¹
**METHODOLOGICAL FRAMEWORK FOR ACCOUNTING
ORGANIZATION IN A SIMPLE PARTNERSHIP**

The article describes the procedures of accounting organization in a simple partnership, determining its subjects and objects, considering the specific features of carrying out joint activities. Possible options of such accounting are presented. Recommendations are given concerning the organization of documents circulation, and the necessity of accounting policy availability in a simple partnership is grounded.

Keywords: joint activity; simple partnership; accounting procedures; organization of accounting; accounting policy.

Постановка проблеми. Спільна діяльність без створення юридичної особи з метою отримання прибутку на підставі договору про спільну діяльність із здійсненням внесків є окремим, унікальним видом господарської діяльності. Відповідно, бухгалтерський облік здійснених в ході господарських операцій простого товариства має свою специфіку. Встановлення механізму облікового відображення операцій, що мають місце при здійсненні спільної діяльності без створення юридичної особи, видається можливим лише за умови комплексного вивчення особливостей його організації, адже організація та ведення бухгалтерського обліку є двома взаємопов'язаними складовими технології бухгалтерського обліку, ефективно здійснення яких вимагає чіткої підпорядкованості: 1) організація обліку – встановлення правил, прийомів, способів, методів, форм, процедур та принципів ведення бухгалтерського обліку;

¹ National University of Life and Environmental Sciences of Ukraine, Kyiv, Ukraine.

2) ведення обліку – здійснюється за визначеними на етапі організації бухгалтерського обліку принципами та правилами, за обраними способами, методами, у встановлених формах.

Аналіз останніх публікацій. В Україні питання організації обліку простого товариства є малодослідженим, виявлено декілька наукових праць за визначеним напрямом, авторами яких є: В.В. Бабіч [2], Н.Н. Батіщева [3] та Н.Є. Привалова [8]. В. Бабіч [2] організацію бухгалтерського обліку розглядається поверхнево, зокрема, зроблено лише акцент на необхідності формування облікової політики простого товариства, яка повинна бути підписана всіма учасниками. Н.Н. Батіщева [3] досліджує особливості застосування плану рахунків для обліку операцій спільної діяльності. Більш повно процес організації бухгалтерського обліку простого товариства дослідила Н.Є. Привалова, яка найвищу цінність бухгалтерського обліку вбачає в забезпеченні зацікавлених користувачів своєчасною, повною та неупередженою інформацією, тобто облік розглядається як інформаційна система [8].

Мета дослідження полягає в аналізі самої процедури організації бухгалтерського обліку в простому товаристві.

Основні результати дослідження. Враховуючи результати попередників, автором представлено власне дослідження. Термін «організація» має різні змістовні відтінки. У найзагальнішому вигляді це упорядкування, налагодження певної системи. Вона передбачає досягнення та збереження стану впорядкованості елементів системи загалом та підтримання якісної її визначеності. Термін «організація бухгалтерського обліку» може означати організацію систем або організацію їх функціонування в часі та просторі [11, 6]. Н.Є. Привалова [8, 166–167] стверджує, що організація бухгалтерського обліку повинна забезпечити раціональну та об'єктну обробку інформації, оптимальний розподіл між персоналом бухгалтерської служби облікових робіт, чітко визначити обов'язки кожного облікового працівника в рамках наукової організації. Організація бухгалтерського обліку залежить від кадрового, інформаційного, методичного, технічного, програмного та матеріального забезпечення облікового процесу.

Н.Є. Привалова [8, 166] завдання раціональної організації обліку спільної діяльності вбачає в наступному:

- в чіткому порядку документування господарських операцій з попереднім і подальшим контролем документів;
- у забезпеченні повноти та ясності відображення операцій у документах і реєстрах обліку та наявності в них показників для контролю за ходом виконання завдань, кошторисів, норм;
- у взаємному узгодженні усіх видів обліку без дублювання;
- у простоті та доступності облікових форм;
- у раціональному плануванні облікового процесу на всіх стадіях і ділянках;
- у неухильному підвищенні продуктивності праці осіб, зайнятих обліком через впровадження наукової організації праці;
- у чіткому розподілі обов'язків, нормуванні облікових робіт, підвищенні кваліфікації кадрів та зростанні їхнього професійного рівня тощо;

- у систематичному контролі за ходом облікової роботи з метою удосконалення та виявлення резервів.

Спершу пропонуємо визначити предмет та об'єкт обліку спільно функціонуючих суб'єктів на підставі договору про спільну діяльність без створення юридичної особи. Предметом дослідження виступає те, на що спрямовано дію. С.Ф. Голов [5] зазначає, що: в сучасних умовах предметом бухгалтерського обліку як практичної діяльності є ретроспективні та перспективні параметри господарської діяльності підприємства та його середовища, визначені органами, що регулюють бухгалтерський облік та власником підприємства або уповноваженим ним органом. Колектив науковців у складі Ф.Ф. Бутинця, О.П. Войналович, І.Л. Томашевської [4, 14] підкреслює, що, оскільки бухгалтерський облік ведеться на конкретному підприємстві, його предмет визначається діяльністю підприємства.

Повністю солідарні з такою позицією вчених та науковців. Враховуючи те, що діяльність простого товариства не передбачає створення юридичної особи (підприємства), доцільним є проведення паралелі між підприємством, що виникає при реєстрації юридичної особи, та простим товариством, що утворюється в момент реєстрації договору про спільну діяльність (простого товариства). Просте товариство виступає самостійним суб'єктом господарювання, на якого покладається обов'язок вести облік, як бухгалтерський так і податковий, і який має право вступати у відносини з третіми особами від свого імені та функціонувати на рівні з іншими юридичними особами, не маючи при цьому такого статусу. При реєстрації підприємства виникає нова юридична особа, натомість при реєстрації договору простого товариства виникає нова діяльність, однак без юридичної особи. Таким чином, спостерігаємо вираження такого принципу бухгалтерського обліку, як превалювання сутності над формою. Адже за своїм змістовим наповненням просте товариство – повноцінний суб'єкт господарювання, натомість за формою воно не є юридичною особою, має інший порядок реєстрації та особливості здійснення діяльності, ведення обліку, складання та подання звітності. Враховуючи вищезазначене, якщо предметом бухгалтерського обліку підприємства визнається його діяльність, то предмет бухгалтерського обліку простого товариства визначатиметься ідентично. Проте, слід звернути увагу на те, що здійснюючи діяльність без створення юридичної особи, суб'єкти, які є учасниками такої діяльності, продовжують вести облік своєї основної діяльності, обов'язок ведення обліку окремої новоствореної діяльності, покладається на обраного учасника – оператора спільної діяльності, який обов'язково має бути платником податку. Таким чином, предметом обліку простого товариства виступає новостворена діяльність – діяльність простого товариства.

Предмет обліку простого товариства (господарську діяльність взаємозв'язків на перспективу) складають об'єкти обліку (майно, джерела їх утворення, постійні взаємозв'язки). В.Г. Швець [12, 31–32] під об'єктами обліку розуміє конкретний засіб (майно), джерело його утворення та їх рух у процесі відтворення. Вважаємо, що постійні взаємозв'язки також формують об'єкт обліку. Саме внаслідок здійснення постійних взаємозв'язків у процесі органі-

зації та функціонування простого товариства відбувається формування сукупності її об'єктів, що забезпечують господарську діяльність простого товариства (господарські засоби (майно), джерела утворення майна). Господарські процеси та операції виступають передумовами виникнення об'єктів джерел утворення майна. Водночас, постійні взаємозв'язки забезпечують можливість здійснення господарських процесів, тому формують об'єкт обліку, який одночасно відноситься і до об'єктів, що забезпечують господарську діяльність простого товариства, і до об'єктів, що її утворюють (рис. 1).

Рис. 1. Предмет та об'єкти бухгалтерського обліку простого товариства, авторська розробка

Основою всієї господарської діяльності виступають господарські процеси. В контексті здійснення спільної діяльності без створення юридичної особи з об'єднанням внесків саме господарські процеси: придбання, виробництво, реалізація – можуть виступати складовою мети (підсвідома основна мета – отримання прибутку). Прикладом може бути виникнення в одного суб'єкта, потенційного учасника спільної діяльності, бажання здійснювати виробництво певного виду продукції, однак бар'єром є відсутність ліцензії. Інший суб'єкт має ліцензію, але у зв'язку з неконкурентоспроможністю не отримує бажаного фінансового результату. За умови досягнення згоди між обома потенційними учасниками сторони об'єднуються на підставі договору простого товариства з метою виготовлення певного продукту та підвищення конкурентних позицій, що за умови налагодженості ймовірно сприятиме отриманню прибутку. При цьому здійснення спільної діяльності буде можливим

лише за умови, що учасник, який має ліцензію, є платником податків, адже саме він повинен бути оператором спільної діяльності.

Здійснення господарських процесів зумовлює виникнення постійних взаємозв'язків (в т.ч. взаємних зобов'язань між учасниками простого товариства), тобто господарських операцій, які водночас виступають і об'єктами обліку, що утворюють господарську діяльність, і об'єктами обліку, що забезпечують господарську діяльність простого товариства. В результаті здійснення визначених процесів виникають витрати та доходи, які при вирахуванні їх співвідношення, формують фінансовий результат. На етапі зародження простого товариства єдиним джерелом формування майна є внески, які здійснюють учасники договору, пізніше у результаті придбання, виробництва, реалізації, шляхом здійснення постійних взаємозв'язків утворюються нові об'єкти обліку, що формують майно підприємства. Господарські процеси та результати їх здійснення через постійні взаємозв'язки та процес здійснення внесків виступають передумовами (основними чинниками) формування джерел утворення майна. Джерела утворення майна в свою чергу поділяються на власні та залучені. До власних джерел утворення майна простого товариства відносяться: нерозподілений прибуток (непокритий збиток), додатковий капітал, резервний капітал. При здійсненні діяльності простого товариства не виникає такого джерела, як статутний капітал, адже просте товариство не є юридичною особою. За своєю сутністю процес формування внесків товариства наближений до процесу формування майна підприємства, що складає статутний капітал, однак при формуванні майна простого товариства не використовуються рахунки 40 «Статутний капітал» та 46 «Неоплачений капітал», внески відображаються оператором як дебіторська заборгованість. До залучених джерел утворення майна простого товариства відноситься: поточна та довгострокова дебіторська заборгованість. В результаті вищенаведених процедур формується майно підприємства, тобто господарські засоби, які поділяються на оборотні та необоротні. До оборотних господарських засобів включаються виробничі запаси, готова продукція, грошові кошти, короткострокова дебіторська заборгованість тощо. До необоротних – основні засоби, нематеріальні активи, інші необоротні матеріальні активи, довгострокова дебіторська заборгованість. Унікальним об'єктом обліку простого товариства, що відрізняє його від інших господарських товариств, є внесок у спільну діяльність. Правильність його ідентифікації, оцінки та облікового відображення на етапі зародження товариства впливає на здійснення діяльності простого товариства в подальшому, на етапах зростання і стабілізації, зменшує ймовірність настання дострокового розірвання договору, що прирівнюється до настання етапу занепаду. Особливого значення при здійсненні бухгалтерського обліку простого товариства набуває фінансовий результат як об'єкт обліку, зокрема, формування доходів і витрат. За умови ефективного здійснення діяльності правильність визначення та розподілу доходів і прибутку між учасниками відповідно до понесених ними витрат та частки у внесеному майні регулюється договором простого товариства.

С.В. Свірко [10, 253] зазначив, що під предметом організації бухгалтерського обліку варто розуміти сам бухгалтерський облік. погоджуємось з таким

твердженням і в нашому випадку вважаємо, що предметом організації бухгалтерського обліку є бухгалтерський облік простого товариства, який розглядають в площині забезпечення процесу його ефективного та раціонального ведення, тому він не вичерпується одним лише обліковим процесом, а охоплює й людську діяльність, яка безпосередньо впливає на обліковий процес. Відповідно обліковий процес і людська діяльність, що має вплив на нього, виступають об'єктами організації бухгалтерського обліку, які слід розглядати в комплексі.

Ефективність людської діяльності особливу роль відіграє на етапі створення простого товариства, адже діяльність простого товариства є особливою і вимагає належної уваги учасників. Обраний оператор простого товариства повинен одразу зорієнтувати свою роботу так, щоб не виникало плутанини між обліковим процесом спільної діяльності та основної діяльності. Для цього рекомендується первинні документи, які виступають найбільшим інформаційним джерелом, розмежовувати шляхом введення позначень: облік основної діяльності – ОД, облік спільної діяльності – СД. Оскільки оператор спільної діяльності веде облік двох суб'єктів одночасно, він повинен забезпечити створення двох окремих поточних рахунків, двох кас, з метою організації ефективного здійснення грошових операцій, при веденні обліку простого товариства.

У процесі організації бухгалтерського обліку кожна виготовлена продукція або надана послуга повинна ідентифікуватись – бути оціненою в грошовому вимірнику та відокремленою від інших видів продукції, послуг. Ця вимога зумовлює необхідність створення номенклатури простого товариства, закріпленої преїскурантом, складові якого і будуть відображатися в первинних документах при реалізації.

Цікавим є питання обрання форми організації бухгалтерського обліку. Законом України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» [1] їх встановлено чотири, однак як вони співвідносяться з організацією обліку простого товариства – досі залишається відкритим питанням. Форми організації бухгалтерського обліку для простого товариства жодним нормативним документом не регламентовано, однак і обмежень також не встановлено. Враховуючи виявлені в ході дослідження особливості простого товариства, вважаємо, що жодна з форм прямо не співвідноситься з організацією бухгалтерського обліку простого товариства. Пояснимо: форми у вигляді користування послугами спеціаліста з бухгалтерського обліку, зареєстрованого як підприємець, який здійснює підприємницьку діяльність без створення юридичної особи та ведення на договірних засадах бухгалтерського обліку централізованою бухгалтерією або аудиторської фірмою, на наш погляд, не можуть бути формами організації бухгалтерського обліку простого товариства з наступних причин:

- договір простого товариства реєструється в податковій інспекції оператором спільної діяльності, на якого покладено обов'язок не лише ведення обліку (бухгалтерського, податкового), але й ведення спільних справ товариства, виступати представником простого товариства, право складання та підпису документів. Звідси слідує, що оператором не може бути третя особа;

- при обранні однієї з досліджуваних форм організації бухгалтерського обліку укладається цивільно-правовий договір, істотною умовою договору простого товариства є фіксація учасника – оператора спільної діяльності в договорі простого товариства. Договір визнається введеним в дію після його підписання та реєстрації. Вступати у відносини з третіми особами товариство може лише після укладання, затвердження та реєстрації договору.

Облік такої діяльності має низку особливостей, зокрема, в частині прямого впливу функціонування товариства на ведення обліку. Ведення обліку простого товариства напряму залежить від правомірності здійснення діяльності, тому учасник, який веде облік, найчастіше організовує й діяльність товариства, він повинен бути обізнаним в усіх тонкощах діяльності і у зв'язку з постійним здійсненням спільного контролю над діяльністю товариства бути готовим надати повну розгорнуту відповідь на поставлені іншими учасниками питання та пред'явити повний пакет необхідної документації іншим учасникам спільної діяльності за першим запитом [6].

Що стосується самостійного ведення бухгалтерського обліку та складання звітності безпосередньо власником або керівником, то по відношенню до простого товариства така форма має двобічний характер. З одного боку, просте товариство засноване на співпраці учасників, відповідно, власника такого товариства бути просто не може. З іншого боку, оператор спільної діяльності умовно може визначатися головним підприємством в простому товаристві, адже на нього покладаються не лише облікові, але й організаторські та посередницькі функції. Тому, якщо облік основної діяльності в оператора спільної діяльності веде керівник чи власник самостійно, то форма організації бухгалтерського обліку простого товариства може приймати таку форму.

Форма, що передбачає введення до штату підприємства посади бухгалтера або створення бухгалтерської служби на чолі з бухгалтером, не може без змін застосовуватись при організації обліку простого товариства, оскільки просте товариство не є юридичною особою і штат працівників у ньому відсутній. Умовний штат працівників формують штатні працівники сторін-учасників. Оператор спільної діяльності фактично є представником однієї зі сторін договору, на якого покладається обов'язок, за його згодою, вести облік не лише основної, а й спільної діяльності. Вважаємо, що в залежності від обсягу первинної документації, обсягів реалізації, швидкості документообігу, кількості осіб у простому товаристві, виду його діяльності та інших моментів, що формують величину обсягів роботи бухгалтера, з метою ведення обліку простого товариства можуть формуватись бухгалтерські служби. Однак вони матимуть дещо інше значення – вибіркова сукупність бухгалтерів, на чолі з головним бухгалтером, які є штатними працівниками підприємств-учасників, на яких покладається обов'язок ведення бухгалтерського обліку простого товариства. Оскільки питання створення служб бухгалтерського обліку при веденні обліку простого товариства не розглядалося, відповідно, на законодавчому рівні прями заборони відсутні. Вважаємо, що здійсненню спільного контролю над спільною діяльністю сприятиме формування змішаних бухгалтерських служб на чолі з головним бухгалтером, який повинен бути представником оператора спільної діяльності – платника податку. Такий варіант забез-

печить участь всіх сторін в обліковому процесі, що сприятиме оперативності передачі даних та здійсненню достовірного контролю. Однак він видається можливим, зокрема, за наявності бухгалтерських служб в учасників, які можуть відрядити провідних бухгалтерів до простого товариства, або ж за можливості, за додаткову плату, бухгалтером паралельно ввести облік основної і спільної діяльності (рис. 2).

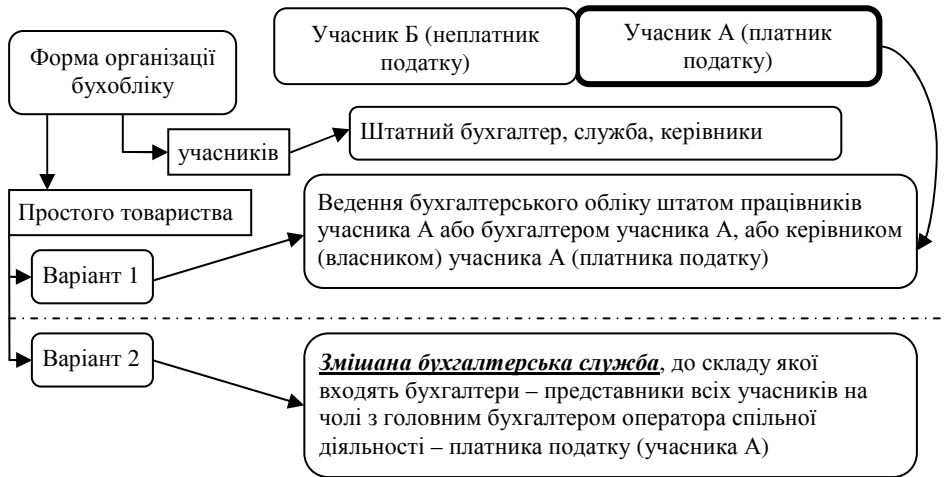

Рис. 2. Допустимі форми ведення бухгалтерського обліку у простому товаристві, авторська розробка

Комп'ютеризація облікового процесу під час здійснення спільної діяльності простого товариства займає важливе місце, адже ключовим процесом здійснення діяльності простого товариства є процес обміну інформацією між учасниками. Тому діяльність простого товариства повинна характеризуватись автоматизацією комп'ютерних систем, що сприятиме оперативному обміну інформацією (технічне забезпечення).

Наступним об'єктом організації бухгалтерського обліку виступає обліковий процес. Складовою облікового процесу є документування. Документ в бухгалтерському обліку є доказом здійснення тієї чи іншої операції (носії інформації). За відсутності документу фактично виявлені відхилення в господарській діяльності вважатимуться порушенням, навіть якщо господарський факт мав місце, а документ втрачено. Саме дані первинних документів в комплексі дозволяють скласти повне уявлення про діяльність суб'єкта господарювання та відобразити її у звітах. Тому всі документи повинні бути належним чином оформленими, що забезпечить їх визнання. Вимоги до оформлення бухгалтерських документів, які створюються в процесі здійснення діяльності простого товариства, загальноприйняті (типові). Єдине, задля уникнення плутанини учасникам простого товариства, як вже зазначалось, рекомендується розмежовувати первинні документи власної та спільної діяльності наступним чином:

- первинні документи основної діяльності – позначкою ОД;

- первинні документи спільної діяльності – СД.

Основним внутрішнім письмово укладеним та затвердженим розпорядком, що фіксує особливості організації та ведення обліку на підприємстві, є облікова політика. Нормативно-правове регулювання допускає альтернативу вибору методів і способів здійснення діяльності, вирішення господарських питань, та у зв'язку з специфікою діяльності кожного господарюючого суб'єкта, особливостями його організації, важливим є обрання єдиного механізму організації і ведення бухгалтерського обліку. Внутрішнім документом, що вміщує інформацію про обрані суб'єктом господарювання методи, прийоми та способи ведення обліку конкретним підприємством, є Положення про облікову політику, яке складається відповідно до Наказу про облікову політику. Діяльність простого товариства також передбачає створення Положення про облікову політику, яке повинно виступати додатком до договору простого товариства, що забезпечить узгодження сторонами як організації простого товариства, так і відображення його діяльності.

Досліджуючи питання формування елементів облікової політики при здійсненні спільної діяльності без створення юридичної особи, білоруський дослідник А.Р. Лавриненко [7] виокремив наступні елементи, які повинні формувати облікову політику спільної діяльності:

- методи групування та оцінки фактів господарської діяльності та погашення вартості майна простого товариства;
- варіанти застосування рахунків бухгалтерського обліку;
- прийоми організації документообороту та системи облікових реєстрів;
- інші відповідні способи, методи та прийоми ведення бухгалтерського обліку спільної діяльності.

Враховуючи теоретичні надбання з визначеної тематики, вважаємо за необхідне при формуванні облікової політики дотримуватись загальноприйнятих вимог до її формування. Таким чином, облікову політику простого товариства формують організаційна, методична та технічна складові.

Організаційна складова характеризується обранням форми організації бухгалтерського обліку. Методична складова передбачає обрання способів ведення бухгалтерського обліку, що за законодавством має альтернативні варіанти. Технічна складова стосується обрання форми ведення бухгалтерського обліку. Що стосується організаційної та технічної складової облікової політики простого товариства, то вище їх досліджено. Визначені складові стосуються здебільшого організаційних моментів, натомість методична складова безпосередньо впливає на фінансовий результат діяльності. До обрання методу, наприклад, нарахування амортизації, списання запасів тощо потрібно відноситись уважно. Обранню методу повинно передувати вирахування ефекту вигідності, який суб'єкт господарювання отримує від комплексного використання обраних альтернативних методів. Обрання методу, в першу чергу, залежить від специфіки діяльності, яку слід враховувати при формуванні облікової політики.

Положення про облікову політику повинно чітко розмежовувати особливості облікової системи, тому доцільним є групування і подання інформації за розділами. В першому розділі пропонуємо висвітлювати основні положення

організації бухгалтерського обліку, в другому – особливості ведення бухгалтерського обліку, в третьому – принципи і методи відображення в бухгалтерському обліку окремих активів і господарських операцій (тобто затвердження вибору простим товариством одного з альтернативних варіантів пооб'єктно). Положення про облікову політику обов'язково підписується учасниками простого товариства.

Висновки та перспективи подальших досліджень. У результаті дослідження організації бухгалтерського обліку діяльності простого товариства виявлено, що предметом організації бухгалтерського обліку є бухгалтерський облік простого товариства, який розглядають в площині забезпечення процесу його ефективного та раціонального ведення, тому не вичерпується одним лише обліковим процесом, а охоплює й людську діяльність, яка безпосередньо впливає на обліковий процес. Обліковий процес і людська діяльність, що має вплив на нього, виступають об'єктами організації бухгалтерського обліку, які слід розглядати в комплексі.

У процесі дослідження форм організації бухгалтерського обліку встановлено, що жодна з форм прямо не співвідноситься з формою організації бухгалтерського обліку простого товариства. На законодавчому рівні прями заборони щодо форм ведення обліку простого товариства відсутні, тому вважаємо, що забезпеченню здійснення спільного контролю над спільною діяльністю сприятиме формування змішаних бухгалтерський служб на чолі з головним бухгалтером, який повинен бути представником оператора спільної діяльності – платника податку. Такий варіант забезпечить участь всіх учасників в обліковому процесі, що сприятиме оперативності передачі даних та здійсненню достовірного контролю.

Документообіг у простому товаристві ідентичний документообігу звичайних підприємств, єдине, що задля уникнення плутанини рекомендується позначати документи наступними позначеннями: СД – спільна діяльність, ОД – основна діяльність.

Оскільки порядок організації обліку простого товариства не регулюється договором простого товариства, а діяльність простого товариства – це окрема діяльність, необхідним є складання облікової політики простого товариства.

1. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні: Закон України від 16.07.1999 №996-XIV // zakon.rada.gov.ua.

2. *Бабіч В.В.* Деякі питання бухгалтерського обліку спільної діяльності без створення юридичної особи за договором простого товариства // www.vuzlib.com.ua.

3. *Батіщева Н.* Проблеми визначення спільної діяльності для її відображення в бухгалтерському та податковому обліку // Бухгалтерський облік та аудит. – 2009. – №11. – С. 38–49.

4. *Бутинець Ф.Ф., Войналович О.П., Томашевська І.Л.* Організація бухгалтерського обліку: Підручник для студентів спеціальності 7.050106 «Облік і аудит» вищих навчальних закладів. – Вид. 4-е, доп. і перероб. – Житомир: Рута, 2005. – 528 с.

5. *Голов С.Ф.* Бухгалтерський облік в Україні: аналіз стану та перспективи розвитку: Монографія. – К.: МІМ; Центр учбової літератури, 2007. – 522 с.

6. *Камінська Т.Г.* Облік і контроль кругообороту капіталу: Монографія. – Житомир: Рута, 2013. – 448 с.

7. *Лавриненко А.Р.* Развитие методик учета и аудита совместной деятельности по договорам простого товарищества. – Новополоцк: ПГУ, 2010. – 184 с.

8. *Привалова Н.* Аспекти організації бухгалтерського обліку спільної діяльності без створення юридичної особи // Галицький економічний вісник. – 2009. – №2. – С. 164–167.

9. *Привалова Н.Є.* Необхідність організації бухгалтерського обліку в учасників спільної діяльності без створення юридичної особи // Міжнародна наук.-практ. конф. «Проблеми і перспективи реалізації облікової, контрольної та аналітичної функцій у соціокультурному просторі сучасного бізнесу» ((12–13 травня 2011 р.). – Донецьк: ДонНУЕТ, 2011. – С. 82–85.

10. *Свірко С.В.* Організація бухгалтерського обліку в бюджетних установах: Навч. посібник. – К.: КНЕУ, 2003. – 380 с.

11. *Сопко В., Завгородній В.* Організація бухгалтерського обліку, економічного контролю та аналізу: Підручник. – К.: КНЕУ, 2000. – 260 с.

12. *Швець В.Г.* Теорія бухгалтерського обліку: Підручник. – 3-тє вид., перероб. і доп. – К.: Знання, 2008. – 535 с.

Стаття надійшла до редакції 24.02.2015.